

MARTIN EDEN

Stá™eda, 12 listopad 2008

Martin Eden od Jacka Londona je jednou z těch knih, ke které se ráda vracím... moc se mi líbí ten motiv, kdy se Martin zamiluje do Ruth, která ho pÁ™evyšuje jak vzdálaním, tak společenským postavením, a pÁ™esto si je něco domov, tak to nevzdá a zašle na sobě pracovat... a nakonec nejen, že se jí dokáže vyrovnat, ale v mnohém ji dokonce ohodná pÁ™edš...

Myslím, že úsilí vyrovnat se tomu druhému v jeho silných stránkách, by bylo zdravé v každém vztahu... a to je to, co jsem si z té knížky mimo jiné odnesla :-). A tak jsem pro vás vybrala pár bodů, které mě v této knize nejvíc zaujaly - chci ji tak připomenout vám, co knížku četly - připadně nalákat ostatní, které ji ještě neznají. Martin zachránil Arthurovi život a byl za odměnu pozván na návštěvu k Morseovým, kde se setkává s Arthurovou sestrou Ruth. Od prvního okamžiku se do ní zamiluje. Je to člověk trochu kopádný a zpustlý, ale v jádru velmi citlivý a pozná rozdíl mezi sebou a Ruth. Rozhodne se tento rozdíl přeměnit a zakrátko se naučí společenskému chování. Se spisovnou šikou, gramatikou a literaturou mu Ruth pomáhá... a jak se tak schází, tak pomalu - aniž by si to uvědomoval - začíná Martina milovat... Druhou Martinovou láskou se staly knihy. Objevil v sobě spisovatelství a pokoušel se psát. Jeho básně - zpočátku neumělé - se začínají zdokonalovat. "Peníze samy nebyly Martinovi ničím. Jejich hodnota byla jen ve volnosti, kterou za ně mohl mít, v slušném oblečení, které za ně mohl pořídit, neboť to vskazovalo na pátiblího - a rychle pátiblího - k útlé, bledé dívce, která probudila jeho život k poznání sama sebe a dávala mu tolik vzduchu..." Jednoho slunečného odpoledne se Martin vyzná ze své lásky k Ruth. Teprve tehdy Ruth přeměnila námitky svého rozumu a přizná si, že jeho lásku opouští. "Jak jen jsi to, Martine, udělal, že jsem se do tebe zamilovala?" "Nevím," zasmál se, "leď snad tím, že jsem tě miloval, neboť jsem tě miloval tak silně, že by to roztavilo kamenné srdce balvanu, tím spíše srdce živoucí, dýchající ženy, jako jsi ty." Martin se nadáním a obrovskou pilností povznášel nad své druhy z duševnické třídy. Přeměnil se ušlechtilým bezmezným obdivovatelem Ruth, málem ji na vlastní oči, často jiné a mnohdy lepších. Nic se však na jeho lásce k Ruth nezmenšilo... přeměnil ho však mrzelo její nepochopení. "Co v něm bylo veliké a silné, to neviděla, nebo, což bylo ještě horší, chápala nesprávně. Nedokázala držet krok s rozlety jeho ducha, a kdykoliv jeho mozek překročil meze jejího chápání, měla za to, že propadá bludu. Dosud ještě nic mozek nepřekročil meze její chápavosti. Vždyť duše postála otci, matce i oběma bratrům, a proto v ní byla chyba je v něm. Stará tragédie odloučení vymezenosti, pokoušející se poukázat na vesmírnost..." "Já jsem já a nepodřídím svůj vkus ani jednomyslnému úsudku celého lidstva. Když se mi něco nelíbí, tak se mi to nelíbí a dost, není jediného důvodu pod božím sluncem, proč bych se měla k tomu opírat a říkat, že se mi to líbí jen proto, že se to líbí většině mých bližních, nebo že většina lidí pátědřív, že se jí to líbí. V tom, co se mi líbí nebo nelíbí se nemá žádnou obecnou módu..." "Dobrá, probouj vzduchu a ještě víc. A Ruth vezme s sebou. Jak mu bylo jasné, že jemu bylo velmi nepříjemné jeho vodní prostředí, tak také nyní postehl, že i ona měla podobnou nepříjemnost. Neměla možnost rátu. Knihy v otce, malby na stěnách a hudebniny na klavíru - všechno to bylo jen krásnou okázalostí." Morseovi si nepřáli, aby se Martin s Ruth oženil. Připadal jim příliš nevzdělaný, hrubý, chudý a bez poctivé práce. Psaní mu zatím žádné výdělky nepřineslo, všichni redaktori jeho práce odmítali. Noviny o něm napsaly hanebný, urážlivý a nepravdivý článek a Ruth se s ním rozešla... Najednou však přišel zlom, jeho práce začaly mít úspěch, začala po nich být velká poptávka a z Martina se rázem stal bohatý a slavný člověk. Neměl z toho však žádnou radost, život ho již netěšil. "Spánek se mu stal zapomenutím a každého dne, kdy se probudil, se probouzel s lítostí. Život mu přinesl starosti a nudil ho. Čas mu byl mukou." "Myslím, že život je jenom omyl a hanba!" za ním přišla, že by se chtěla usmívat. "Nyní věď, že ji skutečně nemiloval. Miloval idealizovanou Ruth, ebyť, kterou sám vytvořil, jasněho a zářivého ducha svých vlastních milostných básní. Tu skutečnou buržoazní Ruth se všemi jejími buržoazními chybami a duchem beznadějně zmrzačeným buržoazní psychologií, tu nemiloval nikdy. Rozhodl se odjet na své milované ostrovy Tahiti - ale ani toto rozhodnutí ho netěšilo. Až cestou, ve svých Swinburnových, našel šikou. "...že vždycky čeká věčná smrt na člověka, ten všechno a vzrušení hlubokým pocitem věčnosti. To byla ta jedna jediná dobrotitost vesmíru. Když se život stal bolestivou únavou, byla smrt ochotna zkolébat ho do věčného spánku." Skořil do moře a utonul. Kromě toho výše popsaného motivu ještě na této knize líbí moment, kdy Ruth, popostrkována svými rodiči, přeměnila za (nyní již slavným, úspěšným a bohatým Martinem) a lituje toho, že ho jako chudého nymfomanka odkopla.... a jak se tím straně shodila, protože to ukazuje její malomyslnost, špatnou povrchnost a vychytralost - v celé své kráse. Vždyť, je to kniha, ze které se dá čerpat... Sandra